

CSIKI LAPOK

POLITIKAI HETILAP

ÉS CSIKVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
György Jankó M. utódja könyvkereskedése, hová a lap-szerkesztési részét illető minden közlemény, valamint hirdetések s előfizetési díjak is küldendők.

Megjelentek a lap
Minden Szerdán.
Kéziratok nem adnak vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ
Dr. FEJÉR ANTAL,
LUDVIG.

Nyitólévi ezültképek
soroként **40 fillérről** küldtetők.
Egyes lap ára **20 fillér.**

Előfizetési ár:
Egész évre **8 kor.** (Külföldre) **12 kor.** Félévre
4 kor. Negyedévre **2 kor.**
Hirdetési díjak a legelőszóban számoltatva

Szemle.

Politikai tekintetben nagy fontosságot tulajdonítanak azon beszélgetéseknek, melyet folyó hó 13-án Bécsben adott udvari ebéd után a király folytatott Dr. Stranzszi cseh képviselővel.

A király Stranzszinak azt mondta, hogy a delegációban a kelletlenül élesen beszélt s kifejezést adott annak is, hogy az ilyen éles beszéddel keltenek nyugtalanságot. Kijelentette Stranzszinak azt is, hogy az „Zde“ kérdésben a csehekkel egészen ellenkező álláspontot foglal el s arra is képes, hogy ha a nép ezen kérdésben nem enged, az egész ország számára kihirdeti a státiumot, mert a hadsereg kérdésében nem ismer tréfát és senkinek sem fog kegyelmet adni.

Azt mondta továbbá: lelketlen igazgatók feligazgatták a népet és hogy mind ezt a sok bajt az intelligencián csinálta. Ez a kérdés a katonai szolgálati nyelvnek az ügye és a hadsereg szolgálati nyelve a német; ebben a kérdésben nem ismer tréfát, azt tudja meg mindenki a megkívánja, hogy ne bántskák a hadsereget.

Ezután felszólította Stranzszi, hogy igyekezék ő is közre működni, hogy a németek és csehek között létre jöjjön a béke, melyre az egész országnak oly nagy szüksége van.

Kijelentette továbbá, hogy: ennek a békének minden áron létre kell jönni, mert ez az egyetlen a mi jobb jövőnkét biztosítja.

A felséges Urnak Stranzszihoz intézett szavai a mint már említettük kiváló fontosságúak s aztól az osztrák politikai viszonyok előnyös megváltozását várják, a mi azonban csak azon esetre lehetséges, ha a németek és csehek felhagynak eddigi magatartásukkal

s őszintén keresik azon utakat és módokat, melyeken és melyek által az annyira szükséges békéhez lehet eljutni.

Azt hisszük, hogy a király ilyen határozott kívánsága, mindkét fél által megfontoltatik s eddigi álláspontjukból engedni fognak.

Hogy az osztrák viszonyok minél előbb és minél alaposabban megváltozzanak, arra nekünk magyaroknak is igen nagy szükségünk van, mert a magyar politikának a kiegyezés óta talán soha sem kellett, nehezebb és bonyolodottabb kérdésekkel megküzdnie mint éppen most s különösen a magyar osztrák monarchia sorsa miatt.

Első sorban különösen két kérdés aggasztja a politikusokat, hogy mi fog történni a kvótával és mi fog történni a kiegyezéssel? Belsőleg olyan hírek érkeznek, hogy kilátás sincs arra, hogy Ausztriában akár az egyik, akár a másik kérdést törvényhozási uton meg lehetne oldani, sőt még arra sincsen semmi remény, hogy az osztrák képviselőháztól a véd erőtvény meghosszabbítását és az ujoncz létszám megszavazását kinyerjék.

Magyarországra nézve azonban egy a kvóta, mint a kiegyezési javaslatok megállapítva lévén az ország kormánya sem az egyiket sem pedig a másikat változtatni nem hajlandó s el van határozva és képes is azokat bárkivel szemben megvédelmezni. A véd erőtvény meghosszabbítását és az ujoncz létszám megszavazását a kormány körökből kiszivárgott állítás szerint az osztrákképviselőházzal még február hóban meg fogja szavazni.

A mint hírlik a magyar kormányban is személyi változások fognak történni.

Széchényi gróf a király oldala melletti miniszter sulyos bajban szenved s a miatt a miniszterseget tovább nem tartatja meg. Ez az egyik. A másik pedig a belügyminiszteri szék, melynek sürgős betöltését igen sokan ohajják. Mindkét állásra van bőven pályázó. Hogy kikkel fogják betölteni e fontos állásokat, azt találgatni ez időszert még korai volna, annyi azonban tény, hogy sem az egyik, sem a másik miniszteri széket az idei költségvetés megszavazásáig betölteni nem fogják.

A felsorolt ügyek mellett a politikai világ figyelme az új év elején Bécsben összeült delegációk működése felé fordul.

Ebből különösen két dolgot akarunk olvasóink előtt kiemelni. Egyik a külügyi albizottság jelentése, melynek főbb részei a következők:

A múlt év óta az általános politikai helyzet határozottan javult. A hatalmak között levő barátságos viszony biztosítja az európai béke fentartását. Melynek a legfőbb biztosítéka a harmas szövetség, mely két év tized óta az osztrák magyar monarchia külpolitikájának alapja.

A monarchia és Oroszország között már néhány év óta igen benső a viszony s a két állam között a Kelet ügyeire vonatkozólag teljes egyetértés uralkodik. S ezen egyetértés miatt a kisebb keleti államokban a közöket fenyegető üzemek a legesekélyebb mértékre szállottak alá.

A monarchia Törökország iránt is baráti érzelmekkel viseltetik, s e miatt ohajja, hogy a török tartományokban uralkodó elégtelenségnek okai minél előbb elháríttassanak. Ezt megtenni azonban csak a török kormánynak lehet hivatása.

Örvendetesen javultak azok a viszonyok is, melyek monarchiánk és azok fűzőmszédjai Szerbia és Románia között fenállanak.

Nevezetes a jelentésnek a kívándorlásra vonatkozó része, mely örvendetesen veszi tudomásul a külügyminiszternek azon nyilatkozatát, hogy a konzulságok által kitűzött különös gondoskodásnak tárgyává szándékozik tenni s törekvése valószínűleg oda irányul, hogy a konzuli hivataloknál s általában a monarchia külképviseleténél a monarchia dualisztikus jellege s így az osztrák mellett a magyar jelleg is az eddiginél megfelelőbb és határozottabb kifejezést fog találni.

A másik nevezetes momentum, hogy a hadügyi albizottságban, egy a tengerészet, mint a közös hadsereg szükségleteinek beszerzésénél kívánták és követelték a magyar ipar pártolását is.

A bizottság a hazai ipar érdekében szükségesnek találja annak ellenőrzését, hogy a tengerészet és hadsereg ruházata és felszerelése tárgyában eszközölt szállításokból mennyi jut a magyar ipar részére. S kívánja hogy a magyar ipar a kvóta arányában megillető részesedés jövére nézve is ennek biztosításáért; ha pedig a magyar kis ipar ezt nem venné igénybe, akkor ez a rész a különböző gyárak tekintetbe vételével szintén a magyar iparnak biztosítások.

A hadügyminiszter elő kimutatásokat kér a czéblől, hogy az e czéla fordított kiadásokból mennyi használtatik fel a monarchia egyik s mennyi a másik államában.

Mind ezeknek azonban csak akkor fogunk igazán örvendeni, ha a gyakorlatban is keresztül vitetnek és nem maradnak írott malaszt a papíron.

A „CSIKI LAPOK“ TÁRCZAJA.

Báthory Endre bíbornok és erdélyi fejedelem halálának okai.

Írta: Dr. Balló István.
(Folytatás és vége).

Semmi sem törhető össze jobban a székeség életét, mint a jobbágyadományozás. A község már eddig is nem egyszer szenvedett a főnéptől, most egy része jobbágyává lett. Az adományozottak sok helyen visszaváltak még a fejedelem jószágával is. Nem ölegettek meg a kapott birtokkal, hanem másokét, itt-ott még a löfőket is lefoglalták, sőt „az löfökek közül volnának Csekszékből főképpen, kik kardjukkal is megakarták magokat oltalmazni az mi jobbágyink ellen az földben“, mondja János Zsigmond egyik rendelkezésében.

De a közös nyomás, melyet a fejedelmi tisztartók gyakoroltak mind a három rendre, egyelőre feledtető az egymás közti bajt, „A szegény közönség — írják 1571. május 27-én Tivárfő az ország rendjeinek — volnának oly istentelen való bírodalmok, inségek nyomorúságok, nyomorok, fosztások, hogy az egyiptusbelieknek nyomorúságok inségek kívül még irásban is nem találhatik ilyen inség, nyomorúság, nyulás, fosztás, mint ezeken volt az istentelen tisztartók miatt, melyeket sem mi, sem szegény közönségünk elé sem tudna személni és felírni...“ Ugy annyira megprédálattott, hogy vagyon testek és lelkek, kiknek fohászkodások a hatalmas isten-

hez folhatt: félt, hogy az Uristen szörnyű veszedelmek ostarát ne bocsássa országunkra“. A főnép és a löfök is annyi zaklatást, szorongást szenvedtek, hogy ludakozásra s még zsitórtartásra is alig képesek. Panaszra nem lehetett menni. A főnép és löfök jobbágyait erőszakkal kényszerítették szolgai munkákra a váraknál és hámoroknál. Lefoglalták a szántókat, kaszálókat, erdőket. A szemléken elvették a jó lovakat. Várhegy körül elvették az igazi székes birtokokat is. A szegény nép éhalál szélén állott, mert mindenből kiforgatták a lelketlen fejedelmi tisztartók. Ilyen körülmények közt alig terjedt el János Zsigmond 1571. március 14-én történt halálának híre, már az egész nemzet mozogni kezdett, s hogy közös sereleimket orvosljak, mind a három rend fegyveresen kelt fel május 21-re Tivárra gyűlt. Innen adták be május 27-én sereleimket. „Könyörgünk ti kegyelmeiteknek — mondják ebben — az élelőletért és az őszent Páterét hogy ti kegyelmeitek ilyen nagy inségokból, rablásból őket szabadítsa meg, mert isteneket is elfelejtették velek és nem szolgálhatták ilyen nagy rablásban“.

De bár még az adományozások megszorítását is kérték, alig kaptak valamit. E hó 25-én meg lett az új vajda Báthori István s az ország gyűlés érdekében állt tenni valamit, a legfontosabbat, a birtok adományok ügyét, ismét oltalmazta. A székesek erre a vesztálynak, a fejedelmi várak és az adományozottak birtokain állottak boszut. Leveszedesedtek ugyan, de nem teljesen, hanem folyvást forrongottak. Híro járt-onnak

mire az magasztal országos értekezlet úgy vélekedett, hogy ha szép szerivel le nem eszedesnek, erőszakosan kell őket leverni.

Nem sokáig várt a kiűrés. Nem hiába fenyegetőztek májusban, hogy elvesztett szabadságukat készek fegyverrel is visszazerezni, mert szeptember végén lazonán kezdtek. A csiki és gyergyói székesek táborba szállottak, vezéreket választottak. A fejedelem békéltetése nem használt, ezért hadat indított György és Székelyföldtől körüli öszevonta. Mielőtt azonban megörkezett, a főnép és a löfök Szent Ferencz napján levertek a felkelést. Most sem értek célt, mert a nov. 19-i kolozsvári országgyűlés régi szabadságukat visszaváltást újból elhatalasztá.

De ha annyiszor levertek is a községet, reményét mégsem vesztette el. Az erdélyi fejedelem ellen, kibén elhanyagolt látta, ont keresztelt segítséget, a hol kintakozott. Emlékezett még 1566-ra, a midőn Miksa király régi szabadságunk igényelvével esabizgatta. Most Bökési Gáspár, a magyar király fejedelem jelöltje. Báthori István fejedelem megbuktatására tört. Már 1573-ban szerzett híveket, nemcsak a közsékegyek, hanem a löfök és köznépek közt is, mert közös sereleimket sem feledték. 1575. januárban Békés nyitott felöltött Báthory ellen támogatva a magyar királyt és magyar uraktól Tordáig jött. A székesek Báthorytól régi szabadságukat kérték, de a tagadó válasza fegyverközött. Andrásy Péter felkeltő a csitkakat s felégette a csiki vashámort. Csatlakozott György és Marosok is úgy, hogy a közsékegyeken kívül 2000 löfő szállott tábor-

ba, míg Báthory mellett alig 800 kelt fel a többi székesből. A döntő ütközet Kerelő St. Pálnál történt jul. 7-én s itt Báthory fájnya hadvesztéi tehetősége fényes diadalt aratott Békés hadseregén. A jul. 25-i kolozsvári országgyűlés helyben hagyta a törvényzék ítéletét, mely Békés főb pártitveit fő- és jószágvesztéjére ítélte. Ennélfogva aug. 8-án kilence főur u. m. Púkai János, Kabos Farkas, Bogáti Gáspár, Barsai Miklós, Csánádi János, Ősi Miklós, Csányi Miklós és még más kettő Kolozsvárt lefejeztettek, ezenkívül 34 székesly kivégzetett és 34-nek Szamosfalván orra és füle vágottat le.

Báthori István tehát vérben fojtotta el a lázadás s a székeséget is megadta egyelőre magát. Fizette hűségének az adó s viselte a katonaszkódás terheit. Báthoryt a fejedelemségben 1576-ban, midőn a lengyel királygyűlés elnyerte, testvére Kristóf váltotta fel, de ez már 1581-ben elhalt a utóda fia Zsigmond lett, ki hűségében maradt csak 1589-ban vette át a kormányt. Ekkor is alig volt 16 éves. Nem hiába mondotta ki Gézy János az öreg kormányzó: „Kösöb adótok a gyéplőt de bizony megbájtok“, az idő eszomoruan adott igazat. Alatta fordult fel teljeszen Erdély. Még 1581-ben az adó módját volt Nádasdi Tamás Erdélyről: „Hogy ha az fél szemit itt benn hagyta volna is, be nem jőne az állhatatlan országba, mert mint az órák, örökké kell igazgatni“. Podig még eután következik be az 1587. és 1589-i végzetek, az 1582., 1571. és 1576-i felkelések, napról-napra égetőbb lett a székesly kérdés. Éa Zsigmond alatt nem javult a

— Előkészületek a közigazgatási reformra. 1902-ben a megyei közigazgatási tisztviselőket újonnan kell választani, mert erre az időre a vármegyei tisztviselők mandátuma lejár. A közigazgatási reformát tudvalóleg úgy tervezték, hogy a választás helyett a kinevezés lép érvénybe. Ha az osztrák bonyolalmak a belügyi reformokat le nem szorították volna az elintézendő teendők listájáról, már 1902-ben se lennének választások. A reform késedelme azonban még ezt az egy megyei választást meghagyja. De semmi kétség nincs afelől, hogy egyttal ezek lesznek az utolsó megyei választások, mert ha esetleg addig nem is vinnék keresztül a reformot, az új ciklus alatt az okvetlen törvényválik. Erre vall a kormány jövő évi munkaprogramja. A jövő évben tudnillik teljes erővel hozzálátanak a közigazgatási reform tervezésének megalkotásához. A belügyminisiterumban az eddig meglevő reformtervekhez eszedeg külön kodifikációs-nális osztály vagy bizottság segítségével revideálják és megállapodnak a végleges tervben.

— A képviselő választási fuvardíjak megállapítása iránt a vármegyék által alkotott szabályrendeletek a legtöbb vármegyéből a belügyminisiterhez már fölterjeszteték, annak a megválasztás intézete leírata szerint a szóban forgó szabályrendeletek nem különböznek, hanem egytűlesen és egyforma alapselvek szerint fogják elbíráskodni és a törvényi intencióval összhangzaba hozni. Azok a díjtételek tehát, melyeket vármegyék közönsége is a maga részéről alkotott s annak idején ismeretett szabályrendelettel megállapított, valószínűleg lényegesen változatlanok lesznek.

Borszék fűrdő bérbeadása
A nemzeti közgazdaság még korántsem emelte föl fűrdőinket arra a polcra, mely őket megilletné. Legtöbb hazgalmat fejtett ki a saját, mely minden alkalmat megragad, hogy a magyar fűrdők nemzetgazdasági jelentőségét kiemelje s érdekükben a közügyemet (létfelvezése) még eddig sem sikerült sem a társadalom, sem a kormány tevékenységét oly mértékben biztosítani, mely a fűrdőknek nagyobb lendületet adhatott volna.

Azért fűrdőinknek, ásványviz kerekedelmüknek ez idő szerint igen sok nehézséggel kell küzdeniük.
A többek között példa erre Borszék is, hová közgazdasági és közlekedési fejlődésük még nem ért el a nagy utónál csak a könnyebb hozzáférhetőség periferiáján.
Hossza, költsége uton lehet elérni a fűrdő csodás állását, mely a Teremtő mindenhatósgéből is csak egyes-egyedül fakadt el. A beteg ember alig érezhet magában annyit erőt, hogy oda sarándokoljon, és gyógyító vizet s mig nyomorúságos közlekedésünk mellett ezét lehet hálóni, rendkívül megrágnai a fogyasztásnak korlátok közé szorol.

helyzet, hanem még rosszabbra fordult. A székhely-egny keserű csalódással lett gazdagabb a szántas bíböröknek kellett szenvednie.
A jobbajki sorsba döntött közszékhely-egny állapota hova tovább rosszabbra fordult. Az 1591. febr.-i gyulafehérvári országgyűlés földes uraknál rendelte igazságszolgáltatás tekintetében s ezzel a magyar viszonyokhoz hasonlóan a nemesek önkényének szabadabb kezét engedett. Ez újabb nyomás még jobban megrágnai abból tükre-veleikben, hogy a legközelebbi alkalommal régi szabadságuk visszaszerzését megkísérelték. Az alkalom nem készült sokáig.

Báthory Zeigmond fejedelem kivégeztette a töröppártiakat, átállt a magyar királyhoz s a moldvai és havasalföldi vajdák felelősségére alá vonta a török ellen. A döntő hadjárat 1595. augusztusában indult meg s ebben a székhely-egnyre támaszkodott. Kördíborostatta tehát közöttük őt szokás szokás szerint a véres kardot, s a régi szabadság igénytelőségre feltételeire adóította fel. A nép erre tömegesen kelt fel s egy része nem késett földes urain borsat állani. A nemeseg ellenente az igéret megadását mire Zeigmond háza térdeltek parancsot. Erre sugóidóni kezdettek, a fejedelem megrogtant; Havasalföldön a török s körle a lázadó eszékhely, hátrahátrál kellett. Feketehalom alól Bogdái Boldizsár és Toldy István a székhely-egny küldő s tömeges felkelést rendezt el. Erre 30—34.000 székhely-egny szállt táborba, de addig nem akart egyra indulni, míg régi szabadságukat vissza nem nyrik. Most már Zeigmondnak is engedni kellett. Sorongatott

Salyonbitja e körülményt némely városban kirott fogyasztási adó is. Ezek között különben kiténtette magát Maros-Vásárhely sz. kir. város, mely a borvire is, a székhely-egny. Ásványvizet két krajczár fogyasztást vetett ki. Noha az öszetelenebb törvényhatóságok és városok másképp gondolkodnak az ásványvizetnek fogyasztási adóval való megterhelhetőségét, minthogy azok az emberi egészség fenntartására mint gyógyító eszközök jönnek alkalmazásába, méltánytalan és hibás eljárásnak mondják; de mindaddig nem értünk el odáig, hogy a magyar ásványvizet Magyarországon mentve volnának a fogyasztási adóktól.

A borszéki víz az ásványvizet király, de a király nem járhatja be az ő birodalmát, nem osztogethatja teljes mértékben jövőv Áldasait.

De reméljük, ez nem mindig tart így: A világezer Erdély végre is ki fog bontakozni az ismeretlenség homályából. Ha a külföld most még csupán lópa és reptében vesz rólunk tudomást, ha most csupán kitérőnek tartják Erdély megtekintését, eljön az idő, midőn borszéki társaságok, gyógyító helyeit a külföldi utazó közhírség fűszékekné fogja tekinteni.

Hiszánk, hogy a magyar politikában is borszék tovább nagyobb tért fog nyerni a fűrdők felkarolása s az ásványvizet forgalmának előmozdítása. Erre nemcsak reklámok, hanem egy nagyszabású és európai szempontokat felölő magyar vasuti politika is szükséges. Ha majd a fejlődés átjárja az egész országot, hatalmas hálózatába veszi hegyeinket, völgyeinket mind; egy városátétre lehall a borszék lakat, mely lezárva tartja természeti kincsait.

Mintthogy pedig hazánkban nem szűnt el az özerő, a haladás felő biztos tekintetű lehetnek, s így Borszék haladás, felkarolása, iránt is a legjobb reményeket táplálhatjuk s minden talzás és ösnámit nélkül alkalmazhatjuk rá Széchenyi szavait: Borszék „nem volt hanem lesz.”

A jövő küzdelem Borszék nem All elhagyottan, csupán természetadta kincsével és valódi köztöben, hanem oly szépeknek díszében, melyekkel emberi kezek találhatják fel. Borszék fejlődésében a „hajdan és „most” között nagy a különbség, melyről mindez a saját szemével szemével meggyőződhetik, a ki a régi és új Borszékot ismeri.

A fűrdő vezetősége és kezelőségének épen ez a legfőbb értele. Szemök előtt a fűrdő jó végzettség; ezt készítették elő, ezen munkálkodtak teljes ambícióval, dicserővel áldozatké- zéggel. A gondoskodás társai szegődött a Teremtő kezéhez, hogy kielégítsék a haladó kor igényeit, a jólívrre méltóvá tegyék a fűrdőt.
De hát a mai realis gondolkodás az kívánja, hogy a mit állítottak, bizonyítsák is be. A bizonyítás ott áll előttünk, a bizonyítás maga a fűrdő, azzal a szép képességgel, mely szemünk elé tár, mely magán hordja az áde hamvaságot, a frissességet, az újságot.

helyzetében Maros, Udvarhely, Csik, Gyergyó, Káson, Seps, Kézdi és Orbai székek jobbajki- nak visszaadta régi szabadságukat, csak adófele- téssé és katonasádkódára kötelezte.
A kivított szabadság feltöltelte a székhely-egny, most lelkesülten követta fejedelmét a havasalföldi hadjáratba s ott, különösen Gyurgyevy ostrománál aszerfőlött kiütemelte magát. De midőn heza tértek, nem állhattak meg, hogy lamót bosszújukat ne tölték elnyomóknak, kiknek birtokait igen sok helyt földulták. Ennek következménye nem maradt el.

Zeigmond csak a szűkösétől kényserítve adta meg a régi szabadságot, de azall az utó gondolattal, hogy az első alkalomnál visszaverzi. Maga a nemeseg volt ebben legmunkásabb, mert a régi jogot visszaszerelésre elvettette jobb Ajgást s most minden alkalmat felhasználta, hogy adományait visszaszeresse. Így történt, hogy az ez évi decembri gyulafehérvári országgyűlés a székhely-egny népet lamét szegni állapította meg, melyre vissza. A rendek úgy okoskodtak, hogy mivel a nemesek semmit nem válláltak, s midőrt jobbajkiakat elvesztették, tehát ezeket lamét vissza kell adni. „Mind ezekből es törvény szerint való ráudokul az ő mostani mért donatíójuk penitus corruat, et ipsi in primum rusticitatis statum rediguntur, dominisque suis terrostritibus restituantur, és az nemesegnek donatíójok in vigore maradnak és stálnak.”

Ilyen furcsa okoskodással jutalmasták meg a székhely-egny há szolgálatát, de a nemeseg eszel sem olégedett meg. 1596. farsangján Zeig-

Azok a feleői villák, melyek szép színes tarkadgában mosolyognak elő a két havasok oldalán, mind újak, mind az utóbbi időkből valók. A fenyvesek között féhéris sétányok helyén most nagyon régen meg moh és fenyő-mozsok voltak. Kedves sétányai, hegyünk a szép fenyő- ligetek közé, s hol a levegő csupa balzsam, merő egészség.

Ujabb építményei közül kiválnak a Borszék-vendéglő, mely 80 ezer forintba került; s a 40 ezer forint melegfűrdő, a Kosuth huti kávéház, fedett sétánya, észlesterű bazárja; több szép magán villa.

Oly karba jutott az utóbbi időben, hogy két ezer vendég számára is adhat jó és kényelmes szállást.

Hasonló haladás észlelhető a fűrdő üzleti ágában, az üvegyártásnál és a víz töltésnél. Ezekben modern rendszert hozott be; az üveg gyártásnál folyton működő kemencéket rendel- kézik, melyre 30—40 ezer forint áldoztak s most leguibanban meg egy hasonló kemencézt épít- tenek. A borviz töltést Oelhoff-féle töltő k- szelékkel végzik, melylyel psztán napnali munkával 20 ezer üveget töltnek meg. E gyű tö- kéletessége, az újabb üvegek jóága, ellátó- késsége lehetővé teszi, hogy a víz oly mó- don kerülhet fogyasztásra, a mint az a forrás- ból előtér: tőlén, kristálytisztán, s a szén- sav gyűngyökli pezsgőben.

E nagy áldozatokkal, szakszerű újításokkal edig az igazságtalanul kicsibe vett házi kezé- les teremtete elő; mert Borszék 1874. nov. 1-jeől Ditrő és Szárh-egny tulajdonos községek házilag kezelték, ezen idő előtt pedig több ízben hasznosbérbe volt aláva.

Az igazgatást a két község közös vála- ztmánya s a választott tisztviselőség vezeti. Ezeknek a kezébe volt letéve Borszék sorsá, jövője s fejlődése.

A küszöbön levő arányosítás, mely remél- hetőleg a jövő évben befejezést nyer, Borszék igazgatásában is változást fog létesíteni. A vá- lasztmány többsége újból a bérleti rendszerre akar áttérni, mert a fűrdő érdekében kívánatos- nak tartaná, ha oly vállalkozónak, esetleg váll- alatnak adhatná át, mely öszeköttesen s be- fektetési által az ásványvizet világtorgalmat, a fűrdőnek pedig széles körű hálózatot tudna biztosítani.

Ez terv is bizonyítja, hogy a választmány nem rabja az önérdéknek, ezen felül tud emle- kedni a kézzérűgél elismeri, hogy más kezelé- s meg nagyobb tudással és szakképességgel vezet- beli a fűrdő gazdaságát.

A haszonbérleti rendszer előkészítésével már két gyűlésen foglalkozott a választmány dr. Szini János új elnök vezetése alatt s vég- legesen megöszegyezte a feltételi pontozatokat. A haszonbérbe adás zárt ajánlatok mellett ver- enytárgyalás útján fog történni. A bérleti idő 25 év; évi haszonbér 50 ezer forint, ha azonban a vasut bért Gyergyóba, évenként egy forint- tól. A vállalkozó köteles lesz ezen idő alatt

mond fejedelem Prágában járt Rudolf magyar királlyal. Ez alkalmat véres bosszura használták fel a nemesek. Székhelyen felkeltek, megrohan- ták a szegény népet s borszástó kinek köztől ö- dikölték. „Kik felkasszítottak, kit felnyársaltanak, kit pedig egyébképen kizsoltanak és vesztettek orrárt. Füllet elmozdították szegényeknek ratal, kit csmét felpriccoltaknak bennük- egy, hogy meg- boldok”, írja e szomorú idő egyik krónikása, Nagy Szabó Ferenc. Mikor a gyilkoláiba bele- fáradtak, akkor kinsáshoz fogtak. „Orrokat, füle- ket kezdék melesen, írja Nagy Szabó Ferenc, de azt is oly istentelenül, hogy az orrát ajkastoól elmozdították, a nyakra-felő nyüsták alá. Ilyen nagy istentelen dolgot töltének el rajtuk. Végtrre azt is hátra hgyvánt, azt rendelék, hogy csak kit felpriccolják őket és oly nagy deszka lapoc- kát csinálnának, hogy égteleen volt az, de annak élet és fokol faragtak; aval kilenczet ütöttek rajta laposával, de az utolsó az élével vágták oda feülekre s lapának, melyet láttam, hogy oly súlyosan esett, hogy a fara csontja mint apró- rára törtt miatta. Azt mondották, hogy sok meg- halt abban is szegényekben.

És ezzel oszordult telt a szenvedések po- hára. Csak még olyan ember kellett, ki hozza a régi szabadságot, melylyel Zeigmond most oly ratal megcsalta s az annyit szenvedett most le- gyűgégig fokozott elkeseredés borszástó kitérés- ben nyilvánult, három év múlva megjött a sa- badság hírvé. Havasalföldi vajda s egy ártatlan em- ber Bathory Endre bíbörök vérenek kellett hullania.

kétszáz ezer forint beépítésre fordítani, az épí- telek a bérleti idő letéte után a tulajdonosok birtokába mennek.

Borszéknek ma már nem csupán a borviz áruhárolból van jövedelme, hanem jelentékeny ha- szorra tehet azért, mint fűrdő- és gyógyhely; mert az utóbbi időben a két irányban történt a fejlesztés és a nagyobb mérvű befektetés; azért bizton hihető, hogy a megfelelő vállalkozó nem fog hiányozni.

Farsangi naptár.

— Korcsolya estélyek. A csikszeredai korcsolyázó egyesület e hó 15-én Dr. Bocskor Béla ur előnklete alatt rendkivüli közgyűlést tartott, melynek egyik tárgya a farsang folya- man rendezendő estélyek voltak. A közgyűlés elhatározta, hogy a korcsolya egylet az idei farsangon két estélyt rendez. Az első hangver- senyvel egybekötött táncestély lesz február 3-án, melynek rendezésére s illetve a szereplő- felkérésére az egylet mölén tagjai költöttek ki. A hangverseny nagyon érdekeltes igérke- zik s igazolva azon nagy érdeklődést, mely ezen mulatság iránt előre mutatkozik. A máso- dik estély kaliko estélynek van tervezve hus- gányú keddre. A ruhászveteket Barscay K. jóhírű ruhakereskedő fogja rendelni s la le- het hinni a szállingoló híroknak az estély igen meglő befutása lesz a farsangnak.

— Ügyvédjelölt estély. Az ügyvéd- jelöltek is meozognak. E H—9 tagból álló ifjú garia megakarja mutatni, hogy teátellenleg is képes valamire, ha misra nem, legalább egy- kélemre: szép táncestély rendezésére. Az ügy- védjelölt estély február 17-én lenne. A rész- telek megbeszélések meg csak ezután fognak megtörténni, annyit azonban előre jelezhetünk hogy bár a rendezőség s lehető legröszszelűb, feszelen estélyt vette terübe, mégis aktuális szép tánczenével készül a meglővelé- ket megléni.

— Ipartestületi bál. A csikszeredai ipartestület február hó 10-én Jakab József elő- nklete alatt az éptetőud háza alapjának jávára a Csillagban ipartestületi bált rendez, mely iránt az illető körökben előre is igen nagy az érdeklődés.

— Álarcos bál. Nagy plakátok s apró meghívók hirdetik az álarcos bált, a mely a Csillagban e hó 27-én fog lezajlani. Minden le- sz ott, mi szemek szájnak kellemes. Szép- esgyverseny. A legszebb női maszk egy üveg pezsgőt, a legcsinosabb férfi egy üveg cognac- ot kap. Narancsoszó, jamró társulat. Szóval a ki elmege, nem bánja meg. Hogy megbánja- az a ki nem megey el, az a jóvó tikta. Deime- zek, álarcok Szabó Lajos fodrásznál kaphatók.

— Műkedvelői előadás. A csikszere- dyi román kath. tantóképző intézet önévedékei e hó 21-én vasárnap este zenekar hangszere- nekkel beszerzésre színelődással egybeköt- töt estélyt rendeznek. Színre kerül Szilgietti Edle „Czigány” ez népszimfonia, melyben a földes zerepekkel Földes Annuska (Rózsi), Jakab Hílluska (Fv), Sántha Rózsi (Rebeka), Sik- lödi Péter (Várhelyi), Gáspár Endre (Kurt), Vargha Ferenc (Gyuri), Zsögn Zoltán (Zsiga), Gál Mihály (Peti) s Király István (Pörke) jár- szák. Az ambiciózus tantóképzési ifjúság ezen előadását s estélyt ajánlják pártolára nemesek a csikszerydi, de a csikszeredai közönségnek is. Az előadás kezdete 7 órakor. Helyárak I: 2 korona, II: 1 k. 60 f. III: 1 k. 50 f. Allohely 60 f.

— Az örökimádás templom javára Csik-Karcsfalván Mihály Ferencné ö nagy- sága s Rancz János alesperes-plebánus ur előnk- lete alatt táncmulatságot rendez e hó 28-án Csik-Nagy-Boldogasszony hitközsége, melyre a meghívók már ki is bocsájtattak.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Kinevezés. A m. kir. pénzügyminis- ter csik-várdófalvi Jartó Márton antalfalvi idegenlen minőségű adószáztat a beszerze- zési pénzügyigazgatósághoz állami adóvégrehajtóvá nevezte ki.

— Tanító választás. Csik-Madefalván a Császár Nádornak tanfelügyelőségi tanolnoki lett kinevezésével megtrült tanítói állás betöl- tésére iránt e hó 18-án történt meg a választás, mikor is három pályázó közül Kovács Mihály csik-szentmiklósi tanító lett megválasztva.

— As eszküdtörvény első ülésének. mely 1900. február 19-én kezdődött, szolgálat- lájratomának összehállítása e hó 22-én délelőtt 9 órakor fog megtörténni, melyre a marosvásárhelyi ügyvédi kamara részéről lapuk aszerkelték. Dr. Fejér Antal ügyvéd küldetett ki.

— Halálhíres. Csik-madefalvi Bocskor Lajos vármegyei közigazgatási díjnök több mint félévóta tartott súlyos betegség után folyó hó 15-re virradólag elhalálozott. A legközelebb tartott törvényhatósági közgyűlés vette tudomá- sra a vármegye főispánjának abbéli intéz- kedését, melylyel nevezetesen betegsége való tekintetből egy évig terjedőre szabadság idő engedélyeztetett, mit a bekövetkezett halál hatályon kívül helyezett. A megboldogult öz- vegyet és két árva hagyott hátra.

Hivatalos eskü. Gyúrfás László, a kolozsvári kir. ítélőtábla bírója kinevezett új kir. főügyész 1. hó 11-én d. e. a kir. ítélőtábla teljes ülésében tette le az esküt. Fekete Gábor kir. ít. tábla elnök az alkalomról szíves szavakkal üdvözölte az új főügyészt a rimutatót arra a fontos hatáskörre és földadatra, mely az új lepr. életbe lépéssel a büntető jogszolgáltatás terén irányuló munkájában vár. Szerencsét kívánt nehéz feladata teljesítéséhez s a kir. ítélőtábla testületével szemben arra a szíves, kollegiális viszony alapására kérte, a melytől kiváló előle mindig tanusított. Az új főügyész szintén szavakkal mondott köszönetet az üdvözlésért s kiemelte, hogy új állásának nehéz feladataival szemben reménytelül támaszkodni akar a körülnyire, hogy tekintettel régebbi hosszas ügyvédi szolgálatára, nem egészen új előtte a bír., a melyre most lép és reménytelül támaszkodni a kir. ít. tábla elnökének és testületének támogatására, a melyet kérve, a maga részéről az együtt működésre szükséges szíves viszony alapását ígerte.

Köszvényes. A csikszereadi olvasókör valgo ura kaszinó e hó 14-én tartotta rendező évi közgyűlést Becca Antal alispán előnölete alatt, melynek elől tárgya a számadások előterjesztése volt. E szerint 3177 frt 42 kr bevétellel szemben 3708 frt 40 kr kiadás mutatkozott az így a kaszinó javára csak 469 frt 92kr. A jövő évre 1400 frt bevétellel szemben 1300 frt kiadás irányzatát elő. A Gyúrfás László elnöközésével megválasztott alelnökül Állára egyhangyul ifj. Molnár József, a Dapny Frigyes elnöközésével megválasztott igazgatóként Állára egyhangyul Foglár József, az ifj. Molnár József alelnökkel választásával megválasztott igazgatóként Állára egyhangyul Bakcsi Gábor választotta meg, mire a közgyűlés a régi s új tisztviselőket zajos éljenek között véget ért.

Zendülés Csik-Szentimréren. Valóságos zendülésnek nevezhető immár ellenállás, melyet Csik-Szentimre népe tanusított több lelkismeretű népművelő felújítására e hó 15-én az urberet elkülönítési eljárás ellen. Midőn Kovács Lajos eljárt kir. tiszki bíró Bocskor Antal jegyzővel megjelent a helyszínen, több száz főből álló tömeg várta a községvezetőt, mely zongorva tiltakozott az elkülönítés ellen s kitöltött szavak között szidalmazta a hatóságokat, a bíróságokat, a törvényt a crének erejével szét akarta tépni az aktáikat. Ezt azonban szerencsére meg lehetett akadályozni, mire az eljárt bíró a tárgyalást félbeszakította s hazaért Csikszeredába, honnan nemskörül 5 csanórt szállott ki Szentimréren s egyesülve a többi ott összpontosított csanórosokkal elcséretre méltó buzgósággal és erőmegfeszítéssel sikerült nekik a tömeget szétválasztásra bírni s most erősen nyomoznak a felbujtókat. Mint értesülünk, a bíróság katonai aszisztenciát kért, hogy a tárgyalást megtarthassa s ha ez nem következik, fogja csak a szegény elámitott nép látni, mennyire ártalmára van, ha egy néhány nagyszájú lelketlen népművelő szavára hallgat, a kik különböző a legnagyobb valószínűség szerint szintén elfogják venni jól megérdemelt büntetésüket.

Polgári olvasókör Ditróban. 1000. január 7-én tartotta a Polgári olvasókör évi rendező közgyűlést Ditróban. A Polgári olvasókör újra alakult, úgy szintén a tisztviselőket nagy érdeklődés követte, újra választották. Viharos éljenek között, elsőnek egyhangyul megválasztott dr. Mezei Géza, alelnök Jakab Péter, igazgatóként Árd Jochim, jegyző Pusztás Tamás, Pószta József, Pross András, Könyvtárnok Adam János, választmányi tagoknak. Vértés Lajos p. i. igazgató, Kopats György, Józsa Sándor, Pross Jochim, Kovács Alajos, Pusztás Béla, Pados Béla, Miklós László, Matyás Albert, Csiki Bálint, Csiki Alajos, Zakariás Antal. Búcsóút felirataknak: Pluta Gerő, Trucz Ignác, Divicskó Rezső, Borka Lajos, Pusztás Adorján. Csiki Irma, póttagoknak. Djalovics Szilveszter és Páti Ferencz.

Figyelmeztetésül. A napokban Jaga János a helybeli felsőnépiskola III. osztályába járó tanuló a réten folyó patakban két kis gyermek megmentett a vízbe bele fulladt. A két gyermek a patakban át akart menni a jég beakaszt és az alig 4-6 éves gyerekek a mely árokba bele estek s ha az arra haladó tanuló ki nem menti, mindkettőt meghozhatatlan bele full. Jó lenne úgy a gyerekek szülője B. Ának mint más szülőknél a jégre avagy az óvodába járó kis gyerekekre kellő gondot fordítani.

Működéselő előadás és tánczenet. Kései református egyház a hó 14-én hajdu, mint szok. Csak most kapunk ugyancs hírt, hogy Karácsony másod napján valóban élvezetes előadást tölött a osházipótló község. Az újon megalkult működéssel úrnak: A Mama cs. 3 felvonású eredeti vizgáték remek előadással gyönyörködött a Deák György nagytörténet színelője megöltö község. A szereplő személyek valóban magabizalommal az előadást a maga bunalomát és fáradságát, melyet az előadás sikere érdekében kifejtettek. Mindenképpen remek előadás volt a rá esett szerepelt hogy a városokat egészen felül haladta. Az előadást táncvígjáték követte, mely kiválóan rögzített tartott. A befolyt összeg a működéselő társulat díszletének gyártására fordították. Be gyűlt összeg 250 korona 10 fillér kiadás 100 korona pénztármáraként 93 korona 10 fillér. Felülírtak összege 17 frt 0 6 krt

tan ki, melyekért az adakozók hozzájárak az ügy-érdekben a rendezéshez hála köszönetét.

Fillőrestályok Alftában. Ez a nagyk az estélyek szórakozás tekintetében nem fillőrestály, hanem kiszámíthatatlan sokat érnek: a minnek fényes bizonyítéka a folyó hó 9-én rendezett másoros estély is. Első pont Gróf Miksa János remek felolvasása volt, melyben mély gondolkozással, a haza s az emberiség javáért hangozó szívet és érdekesen elmondott a társadalmi betegségek fölött. Erre Kajár Károly hegyeljárata következett Farkas Margit zongorakísérettel s a szép duettet zajos taps jutalmazta. Záróként Berzók Árpád „Egy szellemes hölgy” című 1. felvonásos vígjátékát adta elő a helybeli műkedvelő színtársulat. A szellemes hölgyeknek Szőlősi Ilmának előadásja Farkas Margit valóban is olyan lévén, mint a darab címze, természetes, hogy kitűnő játékaival elragadtatja, a feleség nagy közönséget. Élénk temperamentum, eleven mozgékony és sok művészet volt játékában s a zajos tapsokat megérdemelte. Nemkülönben Kajár Irén (Bella) mint végig kedves, természetes és szeretőre méltó volt játékában, pedig szerepe nem volt hálas, mint pl. a Volt Ferencz (Jenő) a ki igazi szép tehetséggel nagyszerűen alakított az alkalommal. Ilyen jó műkedvelő előadásból, talán egyik másik vendörzsinész-társaság még tanulhatta is. Végül tánc volt. E szépen sikerült estélyért a rendezőknek: dr. Kása Lajosné és Lőrincz Vilmosnak urnóknak köszönettel tartozunk.

Hajzas. A Sörésten szekereték e hó 7-én üljeli 12 óra tájban Rákos felső Csudó Domokos tölpezi körjegyző és Imre János községi tanú. Utközben Miklós Ignecz szekerével találkoztak, ki természetesen az Istennek sem térven ki, a dolgból tenyenyakidra lett. 8 még Miklós Ignecznek állott följöb. Megfordította szekeret rúdját a szonnyú káromkodások között kezdte üldözni a másikat. A borzasztó hajszának a eszdörjárór közlekedése vetett véget, a kik Csudó Domokos gyökereire megragadták Miklós Ignecz lovaknak felplyéjt. Ez se volt rest, immár visszafordult s kezdte futni lovait, melyek sebes vágatva haladtak vissza árkon bokron keresztül Csik Taplezen felé egy kis darabig meggúllt vonzula s a csepelől taró eszdör is, ki végre belépet, hogy így nem boldogul, elforszított az s felkapva Csudó Domokos kiürített szekerét utána indult. Miklós Ignecznek s a Sörésten is el erte a hátrének már szekeret is felült s elhörtö, lovat pedig elszabdaltak, csak ismételt szörcs felcsótlására adta meg magát. Azonban minden feloldosítást megtagadott, mire a eszdörök letartoztatták a csikszereadi foglalkás kiserék.

Lopás. Vesztréte jött el Goldstein Mojze Máramarosból a szepitvári országos vásárra. Két darab szép kezes-felér szőke úró volt, azokat is odakötözte a Nagy Mezősnek kerületbe, hová valami megbazósos miatt betört. Hát a mint kiemeg, nem volt már ökö. Előtt mind kettő. Megérték 100 frtot. A lopással különben egy ismeretlen csáng-forma, bocskorban, szürke ezendura posztóruhában s ugyanígyen újabbá ütözött forradás arca egyenit gyanusítanak, a kit a eszdörök erőlye-n üldöz.

Mezei munkások fegyvergyakorlata. A m. kir. honvédelmi miniszter a mezei munkások érdekében elrendelte, hogy azokat az aratás ideje alatt gyakorlata be ne hívják, s a közös hadügyminiszterrel egyetértéssel azt is elhatározta, hogy a póttartólékos mezei munkások január vagy február hónapokban hivassanak be gyakorlata.

„Orókimadás telplom” javára folyó hó 6-án rendezett élőképke előadásából befolyt jövedelem: jegyek s felülírtakból 590 K. 96 f. Előül kiadás 190 K. 96 f. Marad tiszta jövedelem 400 K. Felülírtak: Mikló Rálint és Tiltseher Elek 20—20 K. P. Mikló Ilona 7 K. 60 f. Gyúrfás Lászlóné, Endes József és Wittich Károly 0—6 K. Endes Ida 5 K. 60 f. Nagy Gyuláné 4 K. Heim Ferencz Horváth György és Szokolay István 3 K. 60 f. —3 K. 60 f. dr. Oroban Nándor és Lázár Miklós 3—3 K. Kovács János dr. Zakariás István Gál Elek, Páti Frigyes, Jakab József, Zeig mond Ferencz, Rosenfeld Márton, Szathmáry Elek és Ethes Eleké 2—2 K. dr. Prihoda Gyula, Szután Gergely, Veres Lajos, Császár Sámuel, Sprencz György, dr. Harmat Lóó, Keresztész Antal és Török Ferencz 1—1 K. dr. Csiki József és Scultti Aladár 80—80 fillér. Ezzel együtt a tisztelt szereplőknek és mindazoknak kik a nemes eszt előzodításán bármily módon segédkezni szivesk voltak, hálas köszönet mond a rendezés.

Adakozás a Báthory emlékre. A csikmezei havasi javak kezébe került 200 korona, melyet néves Csikvármegye tekintetes törvényhatósága szavazott meg az emlékre: — Péter Lajos eskütelési írkész úrtól a 264. számú gyűjtőívén 9 korona 60 fillér. Ezen összeghez járultak: Méit. Sándor László nagyközségi elnök 10 korona 60 fillér. dr. Schász Gyula 9 koronával. dr. Tódlági Sám 2 K-val. s Krivonizsy János 60 fillérrel. — A tordai főszolgálat úrtól a 439. számú gyűjtőívén 9 korona 20 fillér. Ezen íven adakoztak: Mádi Mihály

20 fillér, Dermek Ferencz 20 fillér, Olasz László és Endes Kálmán 40—40 fillér, Szemerjai Gyula 1 koronát. Ezen összegnek a csikszereadi társaság pénztár részvénytársaságnál helyezték el. Ezen intézkedést a Báthory emlékre el van hlyezve betét. 929 korona és 50 fillér. mit évkant 8 korona 12 fillér összesen: 937 korona és 62 fillér. Csikszeread, 1900. január hó 14-én. L. Katos Mihály pénztárnok.

Adomány gyűjtési engedély. A tudni alvégi földművelőkassági szövetkezet egy román kath. kápolnának a földművelési felépítését régebben terve vette s erre kellőleg gyűjtéseket is eszközölt; minthogy azonban a gyűjtési összeg a 3110 forint megállapított építési költségnél alig harmad részére nyújt fedezetet, s maga a szövetkezet oly pénzalappal nem rendelkezik, miből a hiányt pótolhathatna, országos adomány gyűjtési engedélyezésért a belügyminiszterhez folyamodott, ki azt a szövetkezetnek meg is adta s a begyűlt összegnek rendeltetési céljára való fordítása ellenőrzésére a vármegye közönségét utasította.

Az új oztélpénz. Értesüléseink szerint az ötkoronás veretése már javában folyik úgy a bécsi, mint a kormécbányai pénzverdben. Összesen tudvalegőleg 32 millió forint értékű új ötkoronás veretnek: ebből jut Ausztriára 22.4 millió. Magyarországra 9.6 millió forint. Az osztrák kormány eddig 10 millió aranyat tett le a jegybanknál s átvett előleg 1.6 millió forint értékű ezüst. Magyarországra a mászó 9.6 millió forintot egészen leteret: már a banknál s átvett 2.8 millió forintért ezüstöt. Eszerint az osztrák kormánynak még 8.4 millió forintnyi, a magyar kormánynak pedig 6.7 millió forintnyi követelése van a banknál: viszont az osztrák kormány még 13.4 millió forintot köteles letenni a banknál, hogy a teljes ezüstanyagot átvehesse.

Karácsonyi pásztorjáték szinpadon. Szépen sikerült karácsonyi pásztorjáték folyt le a karácsonyi ünnepek alkalmán Csik-Mindszenten, az új iskola egyik tantermében Wéger Ferencz kántor-nyitó vezetése mellett a kis iskolás gyerekek által előadva szinpadon. Jézus születését, a pásztorok imádatát a fiúcskák az éneket pedig 8-9 éves leánykák adták elő gyönyvösen szép esztendő hangokkal. Már két éve, hogy karácsonyi pásztorjátékot adnak elő karácsonyi ünnepek alkalmán az iskolás gyerekek e községben, no kik ez örökké emlékezőkben marad s a kis Jézuska iránt való szeretetüket gyönyörű szívekben nagy fokra emeli. Négyezer adótt elő a „Jézus születése” és „Bülbülbü” című darab felolvasva, mindannyiszor a termet szűföldéggel megtöltve a közönség. A begyűlt összeg az új iskola felserkeztésre fordították.

Mit kell tanulni a magyar gyermekeknek Romániában? A romániai magyar gyermekek küzművelődési állapotára világot vet az utasítás, melyet a román miniszterium az ottani magyar iskolák részére írandó tankönyvekről vonatkozólag adott ki. Ime az utasítás: 1. Irasnak olvasókönyvek, melyekben a történelmi vonatkozás olvasmányok első sorban a románok történelméről legyenek választva, azokban pedig, melyek a magyar történelemből vannak véve, legalább is a történelmi igazság legyen tiszteltem tartva. A földrajzi leírások Romániából legyenek véve, minthogy ebben az országban élnek. A hazafias versek úgy legyenek megválasztva, hogy a magyar nemzet szerete mellett más nemzeteket ne gyűllöljenek. 2. A történelmi munkákban a tárgyalásosan és szovintosan nélkül készített magyar történelem mellett foglalkaj magukban a románoknak is méltóan és rökonszenvesen készített történelmet is, nem azért, hogy az országban lévő magyar ifjúság fölrománoktól eszméljenek, hanem oly polgárok képezzenek, kik az országának, melyben élnek, intézménye és multja iránt tisztelettel viseltetnek. 3. A földrajzi kézikönyvek első sorban Románia földrajzát foglalkaj magukban és csak másodsorban Magyarországot, mindkettőt tárgyalásosan. Magyarországnak nem magyarmérei legyenek feltüntetve szám, műveltség és gazdasági állapotok szerint, vagy a mint valósságilag vannak. 4. Az énekek könyvek utasítalmazzanak sovintisztikus énekek. Ezen utasítás folytán a bukaresti református egyház pályázatot hirdet most az utasítás szerinti előadó könyvre, melynek díja 300 frank s a határidő június 30. de a pályázóknak figyelembe kell venni az utasítást, azaz tiszteletben kell tartani a történelmi igazságokat. De hogy mit tart a román miniszter történelmi igazságoknak? az majd a pályá nyertes miből lesz meg tudható. Az utasítás többi pontja ahoz képest elég sok figyelmeztetéseket tartalmaz, miből tanulhatnánk a magyarországi románok is.

Járványos betegség Remetén. A múlt év utolsó felében Gyergyó-Remete községben a vérhony járvány fellépett, már is jelesztő mérvetek öltöt. Több mint 65 gyermek kapta meg ez ideig a betegséget, kik közül 54 halt el, e ezek között sokan iskola köztéls gyermekek voltak. A községnek orvosa nem lévén, a betegséget előlőjárta a székelygyógyászi orvos lett kiküldve, a kinek igen sok nehézséggel kell megküzdöni látogatásai alkalmával, mert a remetén

lakosság — a mint érte-ülünk — nemcsak a betegség iránt viseltetik teljes közönytársasággal, hanem a kezelő orvos rendelkezéseit is gunymonyllyal fogadják, sőt ha eredmény lépik fel, fenyegető magatartást tanúsít. Ezen sajnos jellemző folytán a remetén iskolákban a tanítást a vármegye alapítvány beszántatván, egyidejűleg a belügyminiszterhez feliratott ízetűt egy járvány kezelő orvosnak a helygyi társza terhére való átadás kirendelése iránt, minthogy Remete község szegényeége miatt annak költségeire fedezetet nyujtani képtelen.

Újbölgdy marhalevéltek behozatala. Mintán a koronazért számítás ez évvel kötelezővé tetették, az eddigi 8 és 5 kr.-os marhalevél irtlapok beszüntetését a pénzügyminiszter elrendelte s új filléres irtlapoknak ez évi április 1-én való forgalomba hozását iránt intézkedett; addig tehát a régi irtlapok a forgalomban megmaradnak.

As órkó lámpa. Edissonnak egy honi társas megírtyelván mestere dicsőségét olyasmivel akarja megiegni a világot, a mi minden eddigi fáltsámynt felül mul. Egy Niekum Logosputod nevű indiai tudós ugyanis olyan fényt talált fel, a mely se nem olaj, se nem gáz, sem nem villám. A tudós 10 évi kutatás és tanulmányozás után anyára vitte, hogy retortában egy ujton új fényt állított elő, a mely nem ég, mint a lektűt t n a fény. A fény előállításának módja természetesen a tudós titka, de mint mondják az nagyon egyszerű. Nem kell hozzá semmiféle gép, egyedül a kámia hozzá létre ezt a hámurhangú fényt. Ha a fényt sikerül egy léghüvelybe lekötni, akkor sokat nem alszik ki tőle. A tetészet szerint ily hámurhangú fényt az ember szépen szobrevagyja, a nek pedig betekszik az ő kék tászkájába, sültség esetén előveszik s megvan a világítás. Tehát az órkó lámpa titka meg van fejtve. Bár az amerikai yauk-ek az újabb-újabb feltalásokban nagyon előhaladást tanusítanak, valószínű, hogy ezen előhaladást is, mint sok más a feltaláló titka marad a nélkül, hogy hasznát is lehetne venni.

Szerkesztői üzenetek.

Egy jelen volt. Ditró. Most már idejét múltak e reformák. Különbösen véres érdeklődést keltőnek, csakogy mások hamarabb körik.

G. J. Az egyik jón. A másik alighajóhet, mert már a jövő számunk is el van látva társával, melynek ártóbb elcsúszása van. Az ily alkalmi dolgokat mások rágnak kérjük beküldeni, mert ez is pl. márc 3-4 héttel múlva nem közzélt. Cérvelet.

B. A multkorikó sokat jött. Úgy a esztendő prózát kérünk. Ezt csak alapos átdolgozással lehetne ki adni, arra pedig nincs időnk.

L. K. J. Köszöni fogjuk.

L. D. Jóni fog. A mi bevédik mindent szívesen látunk. Csak rajta!

N. Gy. Nem közzéltető.

A. J. Az egyik jón. A másikat így röviden közre adni nem lehet. Szíveskedjék ezt a kérdést objektíven történelmi megvilágításban s akkor mi is foglalkozunk vele.

H. B. A székely leányok budapesti elhelyezése ügyében szíveskedjék bővebb felvilágosítást László Gyula iparkutarnai szegéditár urhoz Marosvásárhelyre fordítani.

Laptulajdonos:
GYÖRGYJAKAB ÖRÖKÖSE.

VERESS SÁNDOR dr.,

megyei tiszti főorvos

orvosi rendelője és fogorvosi műterme

2001 7-10 Csik-Szeredában

Nagy Ferencz dr. házában.

Rendezés orvosi tanácskozási idő naponta délután 2—3-ig. Fogorvosi és fogművelési rendelő idő naponta délelőtt 9—12-ig.

Sz. 5928/90. [15] 1—1

Hirdetmény.

Csik-Zsögöd községben az urberi haszonvételekkel terhelt erdők és legelők elkülönítése iránt kereset adatván be az a felfelti tárgyalás elrendelgetett, s ennek megtartására határnap 1900. évi február hó 26-án és következő napjainak d. e. 9 órája Csik-Zsögöd község házához kitzetetik a mikorra az összes birtokosok és érdekeltek a 336/93. I. M. sz. utasítás 36—40 §-ba foglalt következmények terhe alatt eszenen oly megjegyzéssel idézhetnek, hogy a keresetet a kir. törvényeséknél valamint Csik-Zsögöd község előlőjáróságánál megtekinthetik.

Csik-Szereda, 1899. évi december hó 30-án.

A kir. törvényesék üléséből:

Éltes Zsigmond, kir. törvényeségi h. elnök.

Göbzy Péter, kir. törvényeségi jegyző.

Szám 3467-1099.

[6] 1-1

Ühvi.

Árveszi hirdetményi kivonat.

A csik-szeredai kir. járásbírósg mint... Árveszi hirdetményi kivonat... Csik-Szereda kir. törvényszék... 1. 347., 348. hrsz. ingatlanra 93 frt. 1361. hrsz. ingatlanra 8 frt. 1495. hrsz. ingatlanra 6 frt. 1795. hrsz. ingatlanra 29 frt. 1881. hrsz. ingatlanra 19 frt. 3014., 3564. hrsz. ingatlanra 2 frt. 347., 348. hrsz. ingatlanra 17 frt. 3221. hrsz. ingatlanra 9 frt. 3597. hrsz. ingatlanra 16 frt. 3539. hrsz. ingatlanra 12 frt. 3598. hrsz. ingatlanra 17 frt. 3618. hrsz. ingatlanra 91 frt. 5000. hrsz. ingatlanra 4 frt. 5339. hrsz. ingatlanra 10 frt. 5886. hrsz. ingatlanra 1 frt. 6419. hrsz. ingatlanra 6 frt. 6416. hrsz. ingatlanra 1 frt. 6776., 6777., 6778. 6780. hrsz. ingatlanra 6 frt. 10307. hrsz. ingatlanra 10 frt. 10660. hrsz. ingatlanra 4 frt. 10773., 10774., 10775. hrsz. ingatlanra 8 frt. 10733. hrsz. ingatlanra 6 frt. 10781., 10782. hrsz. ingatlanra 7 frt. 11939/2. hrsz. ingatlanra 5 frt. 13180., 13182-12183. hrsz. ingatlanra 18 frt. 12311. hrsz. ingatlanra 1 frt. 13845. hrsz. ingatlanra 19 frt. 14147. hrsz. ingatlanra 16 frt. 13982. hrsz. 4 frt. 15665. hrsz. ingatlanra 9 frt. 15584. hrsz. ingatlanra 26 frt. 18670., 13671. hrsz. ingatlanra 11 frt. 13625., 14171. hrsz. ingatlanra 4 frt. 13630., 14158. hrsz. ingatlanra 6 frt. a tenné 168 székben A. J. 344., 345., 346. hrsz. ingatlanra 85 frt. 1634. hrsz. ingatlanra 11 frt. 1730., 1731. hrsz. ingatlanra 11 frt. 3439/2. ing. 3 frt. 3600. hrsz. ing. 8 frt. 4804. hrsz. ing. 8 frt. 8718., 8719., 8720. hrsz. ingatlanra 21 frt. 11304. hrsz. ingatlanra 1 frt. összesen 588 frt-ban ezenen megállapított kiküldött árban az árvesztérendelt, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1900. évi február hó 27-ik napjának délután 2 órákor Csik-Tusnád község házánál megállapított nyilvános árvesztés és megállapított kiállítás árú sál is eladott fognak. Árvesztési szándékot tartoznak az ingatlanok beszáradt birtok tessenék 10% át vagyis összesen 56 frt 80 k készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. sz. 42. §-ában jelzett árfolyam...

mal ezimittot és az 1881. évi november hó 1-én 3339. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezében lenni, avagy 1881. LX. t. c. sz. 170. §-a értelmében a bányapénzesek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényét átszolgáltattani. Csik-Szeredán, 1899. szept. 19-én. A kir. járásbírósg mint tkkvi hatóság. **Gagyí Dénes,** kir. albíró.

6647/1890.

Hirdetmény.

Csik-Szereda kir. törvényszék ezenen közhírré teszi, hogy a székelv vasutak céljaira Csik-Tusnád község határában kisajátított ingatlanok kártalanítás iránti ügyében a marosvásárhelyi kir. ítélőtáblának 1860/99. polg. szám alatti feloldó határozata értelmében a kisajátítási összeírás 7., 7 s., 14., 14 s., 18., 24., 27., 34., 45., 57. továbbá 31., 35., 44., 54., 55., 56. 59., 61. és 168. sorsz. alatt foglalt ingatlanokra nézve a kártalanítási eljárás s illetve tárgya meg tartására határnapul az 1900. évi március hó 12-ik napját (Csik-Tusnád község házához küldte, arra a kisajátító nevében a magy. kir. államvasutak igazgatóságát, az összeírásban foglalt tulajdonosokat, valamint az összes tkvi érdekeltet és az esetleges távollévők és ismeretlen tartózkodásuk, valamint az elhaltak részére gondnokul kinevezett dr. Csik-József csikszeredai ügyvédet megjelözte, egyszersmind figyelmzett az érdekelteket, hogy a tárgyalásról való kimaradás a kártalanítás föltött érdemleges határozat hozatalát nem gátolja, s hogy az egyéni külön értesítésnek elmaradása vagy a tárgyalás való megjelenés elmulasztása miatt igazolásnak helye nincsen. [20] 3 3 A kir. törvszék üléséből Csik-Szeredán, 1899. november hó 21-iknapján. **Gyárfás.**

Eladó lakás!
Csikszentsimonon a volt Csató István-féle telek, kőház és csúrral ellátva örök áron eladó, értekezhetni Csizsár Imre, 201-1-1 szeszgyárossal Közdi-Vasarhelyett.

Elm. sz. 11900.
Pályázati hirdetmény.
A „Jelzalog-Hitelbank részvénytársaság” Gyergyó-Tölgyesen, a megüresedett könyvelői állásra ezenen pályázatot nyit.

Feltételek.
1. Évi fizetés (havi részletekben) 1200 korona, továbbá az ügykezelési szabályzatban biztosított tisztelet- és megjeléni díjak élvezete.
2. Pályázni óhajtok tartoznak sajátkezűleg írt kérésüket, iskolai esetleg képesítési, valamint eddigi működésüket igazoló bizonyítvány és keresztlevéllel felszerelten, legkésőbb folyó hó 27-ig napjig bezárólag az intézet elnökéhez címzetten benyújtani.
3. Megválasztott tartozik szolgálati idejére belepése napján fizetésnek egyévi összegét készpénzben, avagy óvadékképes értékpapírban az intézet penztárnokához biztosított költeményezni.
4. Az állás jövő február hó 1-én akadályoztatás esetén legkésőbb ugyanazon hó 15-én mulhatatlanul betöltendő.
5. Olyan ki a kereskedelmi akadémián sikeresen végzete, s ki hasonló bank-intézeteknél több évi működését igazolhatja, vegül ki a magyar nyelven kívül a német és román nyelveket szóban és írásban tökéletesen bírja előnyben részesítették.
Gyergyó-Tölgyesen, 1900. január hó 4-én.

Dobreán Demeter, hely. titkár.
Id. Török Antal, elnök.

[10] 2-3
Vagyon mérleg számla.
A „Jelzalog Hitelbank részvénytársaság” vagyon áladakáról az 1899. évi december hó 31-en.

		TEHER.
15. Belsőhátsóban 2312 kor. lejáratt		100000.-
158. Pénztár maradvány 1899. decz. 31-én	15197.54	100000.-
159. Pénztár külföldi pénzesemleken	516.74	3481.907.76
160. Váltókban	285700.62	
157. Jelzaloggal biztosított váltókban	36735.-	75087.58
161. Régi zálogokban	2200.-	115.24
162. Külföldi váltókban	35791.66	2016.64
163. Készpénz és Jelzalogolt biztosított könyvekben	117346.50	
164. Győrszámlán az oszt. magy. Banknál	626.70	
84. Értékpapírokban (Pénz részvény)	384.-	
165. Felvásárolt adósság	143888.18	
166. Cheque számlákban	2650.-	
	692286.34	692286.34
2. Alaptők számlán		100000.-
4. Lezárt tartók alap számlán		100000.-
147. Betétek tőkésített kamatával		3481.907.76
164. 157. 71. 23. 15. 17. 166. 153. 129. 56. 19. 21.		
26. F. l. nem vett jövedelnyezel 1897. 8-rol		75087.58
148. Nyitlt számlán		115.24
		2016.64
<i>Feljelt téli ügykezelési utalg. feljelték:</i>		
Alapszabály szerinti		
20% új tartalék alapra	5000.-	
10% új tisztelet díjakra	2500.-	
jóvágyó ezdra.	5072	
Osztalékra:		
70% (részvényenkint 170 kor.) 17000.-	25150.72	
	692286.34	692286.34

Meghívó.
A csikszeredai takarékpénztár részvénytársaság XVII. évi rendes közgyűlését Csik-Szeredában, 1900. február 2-án délután 2 órakor kezdődőleg az intézet helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívattak.

Tárgysorozat:
1. Igazgatósági jelentés és zárszámadás beferjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása iránti határozat.
Az alapszabályok 20-ik §-ának kivonata.
A szavazati jog akár személyesen, akár két tanu által aláírt felhatalmazással ellátott megbízott által — kinek azonban részvényesnek kell lennie — gyakorolható.
Nő részvényesek csak felhatalmazott által, gondnokság vagy gyámáság alattiak gondnokuk vagy gyámjuk, illetőleg ezek felhatalmazottjai által gyakorolhatják szavazati jogukat; ez utóbbi esetben nem kívántatik, hogy a megbízott részvényes legyen.
Azon részvényesek tehát, kik 1899. január 1-ig az intézet részvénykönyve szerint, mint ilyenek igazolva voltak, a fentebbi módon szavazati jogukat részvénylenmutatás nélkül — gyakorolhatják.
A csikszeredai takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága nevében: Csik-Szereda, 1900. január 13-án tartott üléséből.
Lásár Domokos, elnök.
Dr. Fejér Antal, ügyész-titkár.

Legzsebb és legzsebbeserűh karacsonyi és újévi ajándék egy **Adria varrógép** csalan házra szabadelmzett hímző kézüldékel és ipari cseleokra. Ezen varrógépek előnyei más gértmányokkal szemben a gyártásra használt kímán minőségű anyagban és a tehatka ezen terén előt legzsebb vivendány szerinti gyártásban rejlenek. -- Tartosság, szilárdos cianok kivétel és könnyű mozgatás működés tettek e gépeket oly annyira kedvelték és elterjedtek. -- Ezen varrógép a magyar ipar dicső dala. -- Oktatást varrás és hímzésben díjtalanul nyújtok. -- Varrógépeimért 6 évi jótállást vállalok. Eladás áremelés nélkül csakely havi részletfizetére is javításokat gyorsan és pontosan eszközök. Adria varrógépek és angol kerékpárok kívül sok gyönyörű, ajándéknak rendkívül alkalmas tárgy van raktáron. -- Hus választék zenélt és automatikus tárgyakban.
Teljes tisztelettel **Molnár Gyula,** Adria varrógépek egyedüli gyári raktáros Brassó és vidéke részére. Kapu-utca 51. sz. Brassó Kapu-utca 51. sz. [20] 4 - 6

Gyergyó-Tölgyesen, 1899. december hó 31-én.
Dobreán Demeter, hely. könyvelő.
Korpus Adám, penztárnok.
Id. Török Antal, vezér igazgató.
Hogy ezen forgalom, nyereség, veszteség és vagyon-mérleg-számlákat a fő- és segéd-könyvekkel összehasonlítottuk és azokat mindenképpen helyeseknek és megegyezőeknek találtuk, igazoljuk. Gy. Tölgyesen, 1900. évi január hó 4-én.
Török Antal s. k. **Valeuk József** s. k. **Dobreán Ágoston** s. k. **Müncke Pál** s. k. **Avram Halm** s. k. elnök. igazg. tag. igazg. tag. igazg. tag. igazg. tag.
Csató István s. k. **Urlicsanu János** s. k. **Halm Simon** s. k. felügy. bizotts. elnök. felügy. bizotts. tag. felügy. bizotts. tag.

A legjobb és azolidabb TŰZ ÉS BETÖRÉS ELLEN BIZTOS VASSZEKRÉNYEK kaphatók, melyek az Ország erdélyi részeiben egyedüli vasszekrény gyárban készűtek. Továbbá vasszekrények, közszék, templomok, és anyakönyvezetők számára részletfizetésre mindenféle magyságbn szállíttatnak és raktáron tartoznak. Teljes tisztelettel **MOESZ GUSZTÁV, vasszekrény gyáros KAGY-SZEBEN.** Csikvármegye vezérügynöksége Györgyjakab Márton utodánál, Csik-Szeredában.